

E se as árbores falasen?

ANXO MOURE

www.contosolidarios.org

carballoconbotas@hotmail.com

Chámome Anxo, aínda que, despois de 22 anos percorrendo escolas dunha a outra beira do noso país, varias ducias de miles de nenas e nenos coñécenme realmente como «O Carballo con botas», planto sementes en botas vellas e tal vez as mesmas botas que un ano me levan a unha escola para contar historias de bosques e xacias, de ríos e fadas, son as que ao ano seguinte viaxan elas mesmas convertidas en viveiro forestal, ou talvez é a min ao que despois de máis de 6.000 sesións e moitas pedaladas de Ciclobiblioteca me están a nacer pólas nos brazos, follas no peito, ou talvez despois de tantas madrugadas xa aniña algún paxaro na barba. O caso que tras ser convidado a este proxecto Lingua e Ecoloxía, decidín darlle voz ás nenas e nenos que acababa de visitar das montañas de Ancares, de Courel, de Manzaneda, da Veiga, do Bolo ou do Bierzo e simplemente quixen explicar que na fraga e no regato, que no mar e na montaña, no vento e na nube, habita unha lingua que é propia, de raíz, a que nos atou a terra, que nos ceibou cos ventos, esa mesma a que nos regalou o tesouro máis fermoso, ganas de vivir. Mais que esa lingua desaparece en cada escola que se pecha, en cada aula en que xa non se escoitan os sorrisos, en cada bosque talado, en cada río contaminado. E sinceramente todos sabemos que son moitos destes mundos os que chegan ao seu fin, a fin do seu mundo, e nada gustamos diso. Por iso nunca renunciaremos a resistir, a converternos en paxaros soñadores na procura das estrelas que caían derrotados pola luz inalcalcanzabel. Pouco podo dicir que non se poida resumir en que aínda estamos a tempo, en que temos a obriga por nós e pol@s que virán como o pequeno neno Teixo que cos seus tres mesiños acudiu á Reitoría da Universidade. Tod@s preguntarán ou preguntaredes que se pode facer para salvar a lingua das árbores e eu non serei capaz de dicir nada máis que vos poñades as botas e que comeceades a camiñar, mais que de cando en vez, vos sentedes ao carón dun regato, ou mesmo

gabeeades ata a copa dunha aciñeira, e en silencio escoitedes o son da natureza a lingua da ecoloxía. E quero pedirvos tamén que se podedes a traduzades ao resto dos seres humanos, para que saiban que as árbores falan. Eu déixovos como agradecemento este relato inciático desta aprendizase que pode ser calquera e, que para min foi o agasallo de me convidardes a participar nestas Xornadas de Lingua e Ecoloxía.

O «Carballo con Botas» convidado ás terras da Artabria decidiu viaxar ata as montañas da Galiza, asoumouse nos bosques das serras de Ancares nun día de profundo temporal en Ponte Doiras, subiu ata terras alta de Manzaneda nun outono tinguido de verde e amarelo, percorreu os outeiros de Laza, aniñou nas fragas da Veiga..., tiña un certo obxectivo, amosar perante un parlamento de sabedores, dun crepúsculo de mestras e mestres, que as árbores eran quen de falar, que a fraga tiña lingua de seu. Ao longo de días, semanas, meses, cabalgou nubes e nubeiros, foi empurrado polo vento e abrazado polos solpores para descubrirse a el mesmo na mirada de cada un dos nenos que habitaban aqueles mundos afastados, perdidos talvez na memoria das xentes que tinguían de gris as cidades. Eran poucos os resistentes, os que gardaban unha lingua que era a propia das árbores, das ferverzas e dos paxaros. El foi quen de pedirilles un favor aqueles cativos dos mundos de montaña. Dádeme unha mostra do falar voso que eu poida levar. Teceu o carballo embotado unha tea de arañeira con forma de fios de cores pendurados no centro dun vello refugallo de cartón, procurou un oco tronco dunha maceira en que poder ollar o mundo a través do corazón das árbores, trabou acordo cun vello cesteiro para que fose quen de construír coas suas vellas mans de ribeirao miñoto un cesto de salgueiro en augas de xacias. E así foi que todas e cada unha das palabras que partían ceibas dos ollares de cativo da montaña e da chaira caían como orballeira deitadas coa lentura no cesto de salgueiro.

Aqueles foran tempos duros, moi duros para os máis pequenos, arderan os seus montes nun outubro terrible e con eles desapareceran os contos que habitaban soutos, fragas e carballeiras, o alimento dos seus soñares de diminutos habitantes da terra aquela. Mais os trinta e un de Laza, os vinte e dous de Manzaneda, os catorce do Bolo, os dez de Calvos de Randín, os dezaseis de Cervantes..., pertencían sen dubida a unha raza resistente, eran quen de vencer tanto a desesperanza dun lume, dun incendio que lles roubara todo como aquela outra desesperanza que nacía no silencio complice ao que era condenado o seu mundo. Cargado con todos aqueles ollares, con todas aquelas verbas, o viaxeiro dos contos partiu (cun cacho de bica branca de Laza no bandullo) cara ás terras atlánticas Antes de chegar e no medio do camiñar caeu nas suas mans unha fruta dun buxo creada nas sabias mans dun sabio luthier, habitaba xa como proba definitiva no cestiño a música das árbores cando as move o vento.

E foi un día de frío novembro, en que o personaxe dotado de carapucha e barba abundosa chegou ás terras da Coruña e foi recibido por outras palabras, as do vento que conversaba co mar na Torre de Hércules, el pediulle a vento e mar que pousasen parte das súas palabras naquel cestiño. Entrou naquel vello edificio de pedras e auga da chuvia, abríronselle as portas e non dixo nada de nada, calou, aquel día contou os contos cos ollos, como deben ser contadas as historias, e a pouco que pasaban os minutos simplemente ceibou as palabras que gardaba o cestiño de salgueiro.

Salgueiro! Sobreira! Teixo! Bidueira! Fervenza! Cachón! Val do Regueiro! Entrambasaugas! Raposa! Treboada! Cumio! Regato! Xacia! Sabugueira! Costa do Cuco! Lobagueira! Nordés! Parada de montes! Garabelos! ....., e foron un sinfin de palabras que colleron forza e forma, e que abrazadas polas música do buxo quixeron pousarse nos corazóns abertos dos homes e das mulleres que escoitaban. Foron sabedores e valentes, porque non tiñan medo a dicirlle ao mundo que o bosque, a fraga, o mar, a fervenza....., son quen de falar, mais que cada día a súa fala é cativa, diminuta, ennegrece nas cinzas dun incendio, se envelena nos adubos dun camiñar da auga e vaise facendo silencio no esquecemento dos que xa non queren escoitar. Por iso aquel día alguén levou dentro de si un inmenso agasallo nacido nos ollos dalgún dos cativos da montaña. Pouco a pouco, día a día, decatouse que levaba dentro de si a lingua das árbores, o falar da terra, levaba dentro de si a propia esperanza e con ela o futuro dunha lingua, dunha fala, dun bosque, dun neno que cada día quere seguir abrindo os ollos para empaparse da beleza que o abraza, que o alimenta, que o protexe e o defende contra o terror dun mundo sen palabras propias, un mundo sen o canto dun paxaro na póla dun carballo.